

◆ حمید محمدی

کوپن سهام و موافع کاهش فقر

موافقان طرح نیز معتقدند که با توزیع موفق سهام عدالت دارایی مالی طبقه فقیر افزایش می‌یابد و با حفظ یک سهم طلایی در هر شرکت به نام دولته مشکلی در لادره شرکت‌های سهامی عام شده به وجود نمی‌آید.

گذشته از این اجرای این طرح در یک استان نمونه، این فرصت را برای دولت فراهم می‌کند تا نسبت به رفع مشکلات توزیع سهام عدالت اقدام کند.

کارشناسان معتقدند این طرح گذشته از ایجاد سیستمی فسادپذیر، در بلندمدت و پس از گذشت دوران غیرقابل فروش بودن سهام اثرات تورمی به همراه خواهد داشت. با وجود آنکه اعلام شده است سهام واکنار شده برای مدت چند سال غیرقابل فروش اعلام می‌شود اما امکان واکناری و فروش سهام به طرق غیرمعتارف مانند فروش به طریق واکالی وجود دارد که اجرای طرح را باشکست مواجه می‌سازد و موجب تزریق نقدینگی عظیمی به اقتصاد متورم ایران می‌شود.

بنته در این خصوص ریس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی معتقد است که در طرح سهام عدالت که از سوی دولت به اجرا درخواهد آمد، سهام توزیع شده در کوتاه مدت نیز قابل فروش خواهد بود.

اگر فرض شود که امکان فروش سهام به هر طریقی در کوتاه مدت وجود نداشته باشد و مکانیسم‌های کنترلی لازم در این خصوص اندیشه شده باز هم در کوتاه مدت و در دوره

که طرح هدفمندسازی یارانه‌ها در دو دولت آقای خاتمی به دلیل ناتوانی وزارت رفاه و تامین اجتماعی در شناسایی طبقه محروم به مرحله اجرا در نیامد، چگونه ممکن است این بار وزارت رفاه و تامین اجتماعی بتواند در دوره کوتاه مدت برآورد درستی از طبقه فقیر جامعه ایران به دست آورد.

برخی از منتقدین این طرح نیز بر این باورند که بخش عمده‌ای از شرکت‌های دولتی زیان ده هستند و در شرایط فعلی تنها با کسب یارانه‌های دولتی به فعالیت خود ادامه می‌دهند و توزیع سهام آنها به معنای توزیع عمومی زیان است.

از سوی دیگر توزیع عادلانه سهام سودآور و زیان ده میان میلیون‌ها ایرانی فقیر از جمله چالش‌های اجرایی دیگر این طرح است.

علاوه بر این در موعد اجرای این طرح که مطابق مصوبه دولت آقای احمدی نژاد حنالی دو سال به طول خواهد انجامید، ارزش سهام دریافت‌کنندگان اولیه بیش از فقرادر نوبت واکناری سهام تغییر خواهد کرد و این خود زمینه بی‌عدالتی را در روند اجرای طرح سهام عدالت به وجود خواهد آورد.

در مقابل تدوین کنندگان طرح بر این باورند که با منع سازی فروش سهام عدالت تا ۲ سال و تشکیل صندوق‌های سرمایه‌گذاری بزرگ که سهامدار شرکتهای دولتی خواهند بود، مشکل همگن سازی سهام عدالت و جنبه‌های تورمی آن را رفع خواهد کرد.

چندی پیش نیز ریس جمهوری اعلام کرد که طرح سهام عدالت از دهه فجر اجرایی می‌شود. متعاقب این اظهارات وزارت رفاه هم از شناسایی ۷ میلیون واحد شرایط دریافت این سهام خبر داد تا اجرایی شدن این طرح که مشابهت زیادی با طرح کوپن سهام یا گسترش مالکیت سهام دارد، قطعی شود. هرچند که اجرای این طرح موجب گسترش کمی بازار سهام در ایران می‌شود ولی کارشناسان موقوفیت واکناری سهام عدالت را در کاهش دامنه فقر در جامعه ایرانی با موافع جدی رو به رو می‌دانند.

به اعتقاد کارشناسان این طرح شباهه بسیاری با طرح شکست خورده کوپن سهام اجرا شده در کشورهای اروپای شرقی طی دهه ۹۰ قرن گذشته میلادی دارد.

بر این اساس ۲ میلیون تoman سهام عدالت که کمتر از حدی است که بتواند باعث بهبود رفاه اقشار محروم شود به واسطه بالا بودن نرخ رجحان نقدینگی در میان این اقشار به سرعت به بول نقد تبدیل خواهد شد.

بدین ترتیب گذشته از افزایش دارایی مالی طبقه ثروتمند که خریدار سهام فقرخواهند بود، نقدینگی بالایی به اقتصاد تورم زای ایران تزریق خواهد شد و قدرت خرید گروه هدف یعنی فقرا بیش از پیش کاسته خواهد شد.

همچنین تجربه کشورهای اروپای شرقی حاکی از فسادپذیری بالای اجرای این گونه طرح هاست. در همین حال کارشناسان معتقدند در شرایطی

تغییرات قیمت سهام

دوره تغییر	تغییر یافته	نام فروخت
۱۳۷۰	۱۰ میلیون تومان	سهام به خانوارهای ایرانی را با اصلاحاتی و با هدف کمک به فقر اجرا کند
۱۳۷۱	۱۰ میلیون تومان	این اظهارات در شرایطی بیان شد که از ۱۰ سال پیش تاکنون سه طرح مطالعاتی به منظور ارایه بهترین شیوه خصوصی سازی از طریق واگذاری عمومی سهام انجام شده که هر یک به دلیل گستردگی انتقادات کارشناسان و یا به دلیل عدم وجود عزم سیاسی دولت حاکم به مرحله اجراء نیامده است.
۱۳۷۲	۱۰ میلیون تومان	برای اول بار در اواخر دور دوم ریاست جمهوری اکبر هاشمی رفسنجانی، اتفاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران که متولی بخش خصوصی این کشور است اقدام به سفارش طرحی مطالعاتی با عنوان طرح گسترش مالکیت فرآگیر سهام کرد که نتایج عملی این طرح پس از پیروزی محمد خاتمی در راتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۷۶ خورشیدی و تحت تأثیر تقابل سیاسی اصلاح طلبان پیروز با محافظه کاران غالب بر اتفاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران به ورطه فراموشی سپرده شد.
۱۳۷۳	۱۰ میلیون تومان	گذشته از این مقبولیت عمومی بالای دولت آقای خاتمی مانع از آن شد تا اصلاح طلبان به فکر استفاده از سیاست خصوصی سازی به منظور جلب حمایت مردمی بیفتند. سیاستی که به زعم بسیاری از تحلیل‌گران مسائل اقتصاد سیاسی ایران به دلیل وجود اوردن آثار منفی اجتماعی همچون بیکاری و کاهش درآمدهای اقشار کم درآمد در فاصله
۱۳۷۴	۱۰ میلیون تومان	محمد احمدی نژاد در اولین کنفرانس مطبوعاتی خود بعد از پیروزی در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ایران به مردم وعده داد تا شعار رقیب انتخاباتی اش، اکبر هاشمی رفسنجانی، در

مورود و اکنون ۱۰ میلیون تومان سهام به خانوارهای ایرانی را با اصلاحاتی و با هدف کمک به فقر اجرا کند

غیرقابل فروش بودن سهام، تفاوتی در وضعیت خانوارهای محروم و کم درآمد ایجاد نخواهد شد، چرا که در مدت یاد شده در وضعیت درآمدی خانوار کم درآمد تغییری حاصل نشده و فقط ثروت آنها افزایش می‌یابد که نمودی در شرایط اقتصادی آنها نخواهد داشت. در بلندمدت نیز اثرات تورمی اجرای طرح، قدرت خرید خانوارهای کم درآمد را کاهش می‌دهد و از افزایشی طرح می‌کاهد.

در طرح واگذاری سهام به خانوارهای محروم مشخص نیست که چگونه می‌توان سهام شرکت‌های دولتی را به عموم مردم واگذار کرد. اشکال اساسی آن است که نمی‌توان سهام متقاضوی به خانوارها واگذار کرد زیرا بازدهی و ارزش سهام شرکت‌های دولتی با یکدیگر برابر نیستند و این خود مصدق بی‌عدالتی خواهد بود.

پانزده سال پس از برچیده شدن شکست بار بساط کوبن‌های قرمز و آبی در کشورهای اروپایی شرقی که با هدف واگذاری عمومی سهام شرکت‌های دولتی توزیع شده بود، دولت محمود احمدی نژاد برای آنچه هماهنگ سازی روش‌های خصوصی سازی با کاهش فاصله طبقانی اعلام می‌شود در حال تدبیر برای اجرای طرح مشابه از دهه فجر آینده است.

محمد احمدی نژاد در اولین کنفرانس مطبوعاتی خود بعد از پیروزی در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ایران به مردم وعده داد تا شعار رقیب انتخاباتی اش، اکبر هاشمی رفسنجانی، در

سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۶ به لحاظ عمومی بسیار منفور شده بود.

از این منظر برخی صاحبنظران اجتماعی رای فقر اب خانمی را حمایت از او برای تحقق شعار خود در اصلاح روند خصوصی سازی های پرانتقاد دوران ریاست جمهوری اکبر هاشمی رفسنجانی می‌دانند. شتاب گیری واگذاری شرکت‌های دولتی به بنیادها و نهادها از سال ۱۳۸۲ خورشیدی که به دلیل اضطرار تامین درآمدهای دولت توجیه می‌شد از این جهت که منجر به گسترش بخش خصوصی و سهامداران جزء نمی‌شد از سوی کارشناسان انتقاد برانگیز شد.

همچنین ناتوانی بنیادها و نهادها در اداره کارای بنگاه‌های واگذار شده از سوی تشکل‌های کارگری مورد اعتراض واقع شد. در چنین شرایطی با پیروزی بیانی محافظه کاران

دولتی اقتصاد ایران بیش از ۵۰۰ میلیارد دلار برآورد می شود که در طول ۱۴ سالی که از اجرای سیاست خصوصی سازی در ایران می گذرد با توجه به ابعاد بازار سرمایه ایران تنها ۳ میلیارد دلار از سهام این شرکت ها واگذار شده است.

با این وجود دولت آینده برای افزایش مقبولیت سیاسی و حفظ ظاهر عمل گرای خود همچنان بر اجرای طرح سهام عدالت اصرار دارد. خواستگاه اجتماعی محمود احمدی نژاد که طبقات فروندست جامعه ایرانی است هم عملی شدن این شعار را لازمی کرده است.

بته آقای توکلی که ریاست مرکز پژوهش های مجلس ایران را نیز بر عهده دارد و وعده کرده که با به کار گماردن یک تهم کارشناسی نقائص طرح کوپن سهام را به سرعت رفع خواهد کرد.

بر این اساس به نظر می رسد محافظه کاران و اصول گرایان تلاش های میان مدت خود را برای جذب سهامداران تازه نفس به بورس راکد تهران و کسب مقبولیت سیاسی لازم را آغاز کرده اند.

هر فرد فقیر به عنوان نمونه در یک استان ایران تا پایان امسال اجرایی کند.

از سوی دیگر اگر مقرر شود، خانوارهای ایرانی دارای سهام مشابهی باشند، باید سهام هر شرکت را بر تعداد خانوارها تقسیم کرد که این کار نیز عملی به نظر نمی رسد. زیرا بسیاری از شرکت های دولتی دارای سرمایه بسیار کمی هستند و واگذاری سهام آنها به همه خانوارها ممکن نیست.

بیش بینی می شود پس از سپری شدن دوران غیرقابل فروش بودن سهام، خانوارهای کم درآمد برای افزایش درآمدهای خود اقدام به فروش سهام کنند که در این صورت باز سرمایه داران و دهکاران بالای درآمدی سهام یاد شده را از آنها خریداری می کنند و ثروت و انحصار مالکیت بنگاه های اقتصادی در دست افسار با درآمد بالا و ثروتمند باقی خواهد ماند.

از سوی دیگر کارشناسان اقتصادی پیش بینی می کنند خانوارهای محروم و با درآمد پایین، درآمدهای حاصله را برای جبران کمبود مصرف خود هزینه کرده و با توجه به میل پایین پس انداز آنها در

در دو انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا و مجلس هفتم، فرمانده اقتصادی ائتلاف آبادگران، احمد توکلی، از بررسی طرح کوپن سهام برای اصلاح روند خصوصی سازی خبر داد.

هر چند وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز با طرحی حسین عبدیه تبریزی، دبیر کل بورس اوراق بهادار تهران، مشغول بررسی مجدد طرح گسترش مالکیت عمومی سهام شد اما رویکرد دیر هنگام دولت اصلاح طلب به این طرح موجب شد تا با پیروزی آقای احمدی نژاد در انتخابات اخیر ریاست جمهوری ابتکار عمل در اجرای این طرح در اختیار دولت محافظه کار آینده قرار گیرد.

با توجه به قرابت سیاسی موجود میان آقای توکلی و دولت آینده احتمال اجرای طرح کوپن سهام که در مرکز پژوهش های مجلس نهایی شده قوت گرفته است.

مطابق کلیات منتشر شده این طرح قرار است بخش قابل توجهی از سهام شرکت های دولتی به صورت رایگان و در ازاء دریافت کوین های مخصوص به افسار رکم درآمد ایرانی و واگذار شود تا سهم این بخش از جامعه از فروش شرکت های دولتی به صورت افزایش سطح درآمد محفوظ باشد.

ماهیت این طرح با طرح گسترش مالکیت عمومی سهام تفاوت چندانی ندارد. در طرح گسترش مالکیت عمومی سهام به هر ایرانی ۱۰ میلیون تومان سهام واگذار می شود برای خانوارهای کم درآمد مبلغ سهام پرداخت می شود ولی خانوارهای ثروتمند باید ۴۰ درصد ۱۰ میلیون تومان را به طور نقدی پرداخت کنند و مابقی را از محل سود سالانه سهام تأمین کنند.

طرح کوپن سهام یا گسترش مالکیت عمومی سهام طرحی است که در کشورهای اروپای شرقی در دوران حاکمیت کوپنیسم بر این کشورها تجربه شده و شکست خورده است.

در همین حال دولت محمود احمدی نژاد نیز یک ماه پیش مقرر کرد تا پایان سال جاری خورشیدی واگذاری سهام عدالت به خانوارهای فقیر ایرانی شروع شود.

مطابق این مصوبه وزارت اقتصادی و دارایی موظف شده تا بر پایه گزارش وزارت رفاه و تامین اجتماعی در مورد شناسایی خانوارهای فقیر، واگذاری ۲ میلیون تومان سهام شرکت های دولتی را به ازاء

شرکت خدمات مسافرتی

اطلاع (عضو ۷۷)

شماره ثبت: ۷۵۴۰ تاریخ تأسیس: ۱۳۳۹/۷/۲۶

بیش از چهاردهه ساله خدمت

خیابان میرداماد، میدان مادر (محسنی)، خیابان شهید شاه نظری
پلاک ۴۱، مندوخ پستی: ۱۹۹۱-۱۴۱۵۵
تلفن: ۰۲۲۲۷۰۰۶۱-۰۶۲-۰۶۱-۰۷۹
فاکس: ۰۲۲۲۷۰۰۶۳

صاحب نظران مسایل بازار سرمایه معتقدند بورس تهران که ارزش جاری آن تنها ۴۰ میلیارد دلار و در حد ارزش معاملات روزانه بورس نیویورک است کوچکتر از آن است که جوابگوی داد و ستد های متربت بر اجرای طرح سهام عدالت باشد.

مطابق آمار رسمی ارزش جاری شرکت های

صاحب نظران مسایل بازار سرمایه معتقدند بورس تهران که ارزش جاری آن تنها ۴۰ میلیارد دلار و در حد ارزش معاملات روزانه بورس نیویورک است کوچکتر از آن است که جوابگوی داد و ستد های متربت بر اجرای طرح سهام عدالت باشد.

مطابق آینه این مصوبه وزارت اقتصادی و دارایی موظف شده تا بر پایه گزارش وزارت رفاه و تامین اجتماعی در مورد شناسایی خانوارهای فقیر، واگذاری ۲ میلیون تومان سهام شرکت های دولتی را به ازاء